

Martna Vallavalitsus

Martna valla
eelarvestrateegia 2017-2021
seletuskiri

Martna 2016

Sisukord

<i>Kokkuvõte</i>	3
<i>Definitsioonid ja lähtekohad</i>	3
<i>Eelarvestrateegia rakendamise taust</i>	4
Valla majanduslik olukord	4
<i>Põhitegevuse finantsplaan</i>	5
Põhitegevuse tulud	5
Põhitegevuse kulud	7
<i>Investeeringud</i>	9
Teede katmine mustkattega	9
Hajaasustuse programm	9
Martna Põhikooli soojustamine	9
Martna Lasteaia renoveerimine	10
Vallamaja renoveerimine	10
Martna asula katlamaja ja soojatrassi remont	10
<i>Finantseerimine</i>	11
Investeeringute rahastamine	11
Laenukohustused	11
Netovõlakoormus	11
Likviidsed varad	12
<i>Finantsdistsipliin</i>	13
<i>Riskid</i>	14

Kokkuvõte

Käesolev on Martna valla eelarvestrateegia seletuskiri.

Eelarvestrateegia on oma sisult kohaliku omavalitsuse finantsplaan järgneva viieks aastaks (2017-2021). Eelarvestrateegia tervikpaketi moodustavad eelarvestrateegia (MS Excel'i formaadis) ja käesolev seletuskiri.

Järgnevalt, põhitegevuse finantsplaani osas, on vaatluse alla võetud valla tulude ja kulude kujunemine eelarvestrateegia rakendamise perioodil. Põhitegevustulem (tulude ja kulude vahe eelarveperioodil) on baasstsenaariumi kohaselt mõõdukalt positiivne kogu eelarvestrateegia prognoosiperioodi vältel.

Investeeringute peatükis on välja toodud olulisemad väljaminekud põhivara soetusteks ja parendusteks: investeeringute sisu, eeldatav maksumus, rahastamise allikad ja elluviimise aeg. Oluline on silmas pidada, et planeeritud ettevõtmised on sõltuvad [valla suhtes] välistest rahastamisvõimalustest, eelkõige riiklikest toetustest (allikad: EAS, KIK jt), mille saamise tõenäosus tänase info põhjal algab 50 protsendist.

Uute laenukohustuste võtmine on baasstsenaariumis ette nähtud, kui on täidetud teatud tingimused. Plaanis on võtta laenu 2017. aastal Martna soojatrasside ja katlamaja rekonstrueerimiseks. Laenu summa selgub peale ehitusprojekti valmimist ja hinnapakumiste võtmist.

Eelarvestrateegia põhiperspektiiv põhineb nn baasstsenaariumil, mis on tulude ja kulude ennustus tänase informatsiooni järgi.

Definitsioonid ja lähtekohad

Kohaliku omavalitsuse eelarvestrateegia koostamise vajadus tuleneb vastutusest maksumaksja ees. **Eelarvestrateegia** on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan viie eelseisva eelarveaasta kohta, mis näitab kuidas on omavahel seotud eesmärgid ja ressursid ning kuidas on tagatud stabiilsus ja jätkusuutlikkus pikemaajalises finantsvaates.

Seaduse tasandil on sätestatud, et KOV eelarvestrateegia peab sisaldama majanduskeskkonna analüüsi ja prognoosi, hõlmama vähemalt nelja järgnevat aastat ning andma ülevaate põhilistest finantsplaaniga segmentidest: tuludest, kuludest, investeeringutest ning kohustusest.

Eelarvestrateegias kasutatavate põhimõistete definitsioonid on järgnevad:

eelarve – eelarveaasta põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse plaan koos täiendavate nõuete, volituste ja informatsiooniga, mis on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse vastava aasta tegevuste finantseerimisele;

sissetulekud – põhitegevuse tulud, materiaalse ja immateriaalse põhivara, osaluste ja muude aktsiate või osade müügitulu, põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine, finantstulud ja tagasilaekuvad laenud;

väljaminekud – põhitegevuse kulud, põhivara, osaluste ja muude aktsiate või osade soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, finantskulud ja laenude andmine ning muude vastavate kohustuste täitmine;

investeering – põhivara soetus ja sellega kaasnev käibemaksukulu seoses objekti ehitamise või renoveerimisega või vara soetamisega;

kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus – kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus;

sõltuv üksus – raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Märkusena: Martna vallal sõltuvaid üksusi ei ole.

netovõlakoormus – võlakohustuste ja likviidsete varade kogusumma vahe;

omafinantseerimisvõimekus – valemina: põhitegevuse tulud miinus põhitegevuse kulud jagatud põhitegevuse tuludega.

Martna valla eelarvestrateegia on koostatud **eelarve** alusel, mis on Rahandusministeeriumi poolt ette antud MS Excel'i formaadis tabel. See on MS Exceli programmis üles ehitatud integreeritud eelarvestrateegia ning iga-aastase eelarve koostamise ja seiramise süsteem.

Eelarvestrateegia (kohaliku omavalitsuse finantsplaan) on koostatud **kassapõhiselt**.

Eelarve tabelites on kõik kulud (nagu ka muud väljaminekud ja sissetulekud) kajastatud KOV-i kui üksuse kohta konsolideeritult. Seejuures on KOV-i asutuste vahelised tehingud elimineeritud - eelarve põhitabelis on selleks vajaduse korral kasutatud lisaridu, milles elimineerimisele kuuluvad tehingud on kajastatud vastupidise märgiga.

Eelarvestrateegia järgmise viie aasta kavandamisel (2017-2021) on kajastatud **prognoosi baasina** võrreldaval kujul vastavad näitajad eelneva ja jooksva aasta kohta (2015-2016).

Jooksva aasta andmete kajastamisel on tuginetud jooksva aasta eelarvele, mida on vajaduse korral korrigeeritud muudatustega, mis strateegia koostamise hetkel on teada või suure tõenäosusega ilmnevad.

Eelarvestrateegia numbrilised prognoosid on esitatud **jooksevhindades**.

Eelarvestrateegia rakendamise taust

Valla majanduslik olukord

Martna vallas elas 2016. aasta 1. jaanuari seisuga 781 inimest. Valla pindala on 269 km², millest 24% on haritavat maad, 28% metsamaad ja 26% looduslikku heinamaad. Valla territooriumil asub 34 küla.

Vallavalitsuse poolt hallatavad asutused on Martna Põhikool, Martna Lasteaed, Martna raamatukogu ja Rõude raamatukogu ja Avatud Noortekeskus.

Martna valla sõltuvaid üksusi ei ole (KOV üksuse finantsjuhtimise seaduse mõistes).

Põhitegevuse finantsplaan

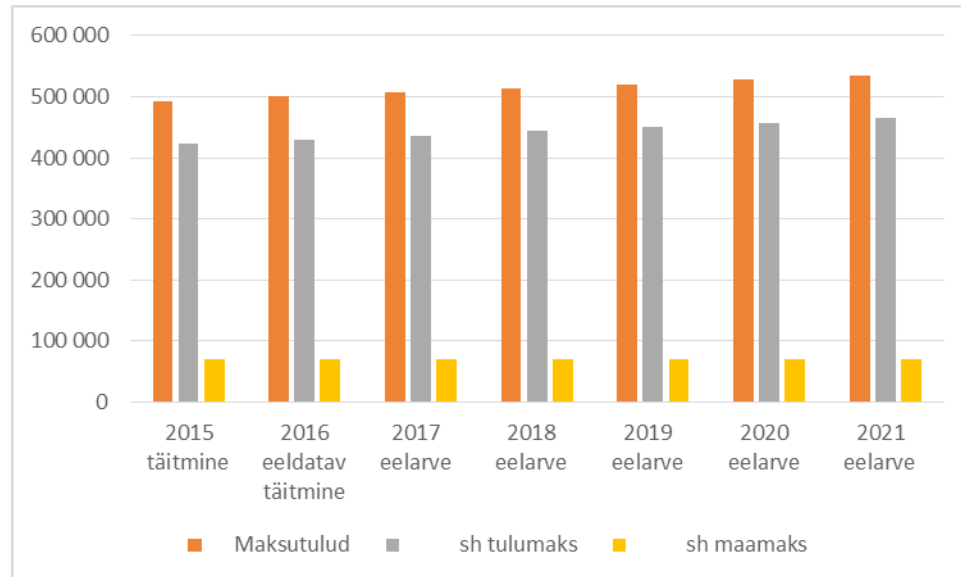

Põhitegevuse tulud

Martna valla põhitegevuse tulud koosnevad mitmesugustest maksutuludest, saadavatest toetustest tegevuskulude katteks, kaupade ja teenuste müügitulust ning muudest tegevustuludest. Valla põhitegevuse tuludest suurima osa moodustavad maksutulud, millest omakorda enamuse laekub eraldistena riiklikest maksudest (füüsilise isiku tulumaks ja maamaks); tähtsuse järgmisel kohal on mitmesugused toetused.

Põhitegevuse tulude struktuurist annab ülevaate järgnev joonis.

Joonis 1. Põhitegevuse tulud (eurodes)

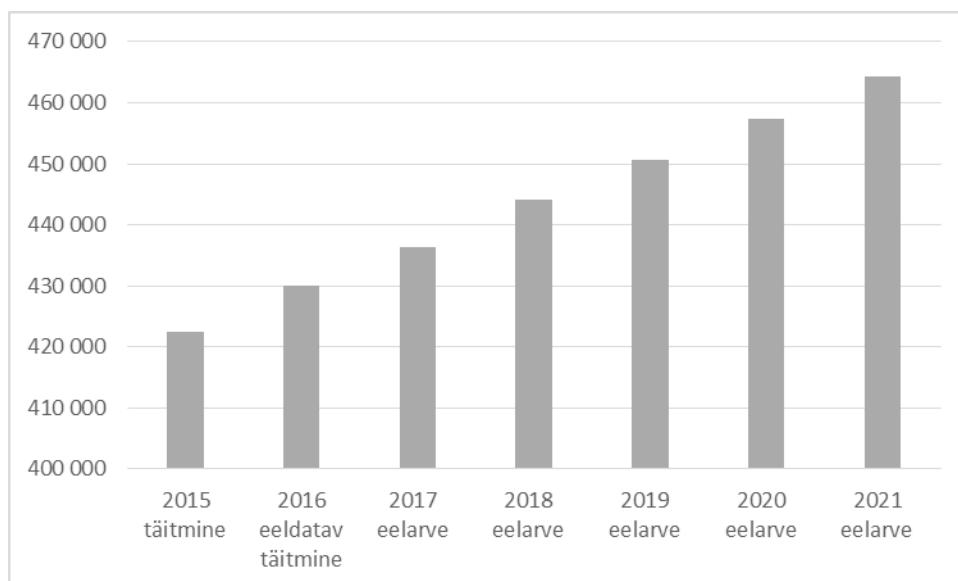
Põhitegevuse tulude detailsem liigendus on välja toodud eelarvestrateegias (MS Excel'i formaadis).

Üksikisiku tulumaks

Eelnevate perioodide näitajate sisestamisel on lähtutud Rahandusministeeriumi andmetest tulumaksu laekumise kohta.

Tulumaksu laekumise ennustus põhineb kolme eelduse prognoosimisel – maksumaksjate arvu oodatav muutus, sissetulekute kasv, tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe. Tulumaksu laekumise prognoosist annab pildi alljärgnev graafik.

Joonis 2. Tulumaks (eurodes)

Tulumaksu laekumise ennustamisel on abiks võetud abiparameeter – tulumaksu keskmine suurus ühe elaniku kohta (tulumaksu laekumine jagatud elanike arvuga). Planeeritava aasta tulumaksu laekumine on arvutatud järgmise valemi alusel:

$\text{Maksumaksjate arv} * \text{Tulumaks elaniku kohta} * (1 + \text{Sissetulekute kasv } \%)$.

Kusjuures “Sissetulekute kasv %” on ametlikult prognoositud makronäitaja (allikas: Rahandusministeerium).

Tasandusfond ja toetusfond

Tasandusfondi prognoosimisel on lähtutud eelarvestrateegia koostamise aasta (2016) riigieelarvega kinnitatud tasandusfondi arvutamise tabelist. Seega jooksva aastal tasandusfondist KOV-ile eraldatav summa peab võrduma arvutuslikult tuleneva summaga.

Tasandusfondi laekumiste prognoos ajavahemikuks 2017 – 2021 on suurusjärgus 50-46 tuhat eurot aastas.

Maamaks

Aastast 2013 hakkas kehtima koduomanikke maamaksust vabastav maamaksuseaduse muutmise seadus. Järgnevate aastate maamaksu laekumiseks on kavandatud ca 70 tuhat eurot aastas. Detailsem info maamaksu prognoosi arvutuskäigu kohta on kättesaadav vallavalitsuses.

Muud tulud

Muud põhitegevuse tulud on prognoositud eelarvestrateegia põhitabelis. Prognooside koostamisel on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- kohalikud maksud, loodusvarade kasutusõiguse tasud ja muud reguleeritud iseloomuga laekumised (riigilõivud, saastetasud) võrduvad kõikidel prognoositavatel aastatel jooksvaks aastaks oodatavate laekumistega;
- laekumised majandustegevusest ja mitmesuguste kaupade ja teenuste müügist (v.a riigilõivud) muutuvad prognoositavatel aastatel tarbijahinnaindeksi võrra;
- üldjuhul saadavate toetuste laekumist ei prognoosita (siin ei mõelda tasandusfondi, mida on käsitletud eespool), va kui selliste laekumiste tõenäosus on kõrge. 2017-2019 on arvestatud ühinemistoetusega.
- sellised saadavad toetused, mille laekumine on läbi aastate regulaarse iseloomuga, nagu riigieelarveline tehoiutoetus ja koolipiima toetus, jäävad prognoositavatel aastatel jooksva aasta tasemele (või järgneva aasta tasemele, kui eelarvestrateegia koostamise hetkeks on piisavalt usaldusväärset informatsiooni järgmise aasta toetuste kohta);
- trahvide laekumist ei prognoosita.

Toetuste hulgas on mitmed laekumised ühekordse iseloomuga ehk projektipõhised. Sellest lähtuvalt on neid ka prognoositud. Toetuse laekumisega ja vastavalt toetusest tehtavate kuludega on arvestatud ainult juhul, kui on piisavalt suure kindlusega teada, et antud projekt realiseerub.

Põhitegevuse kulud

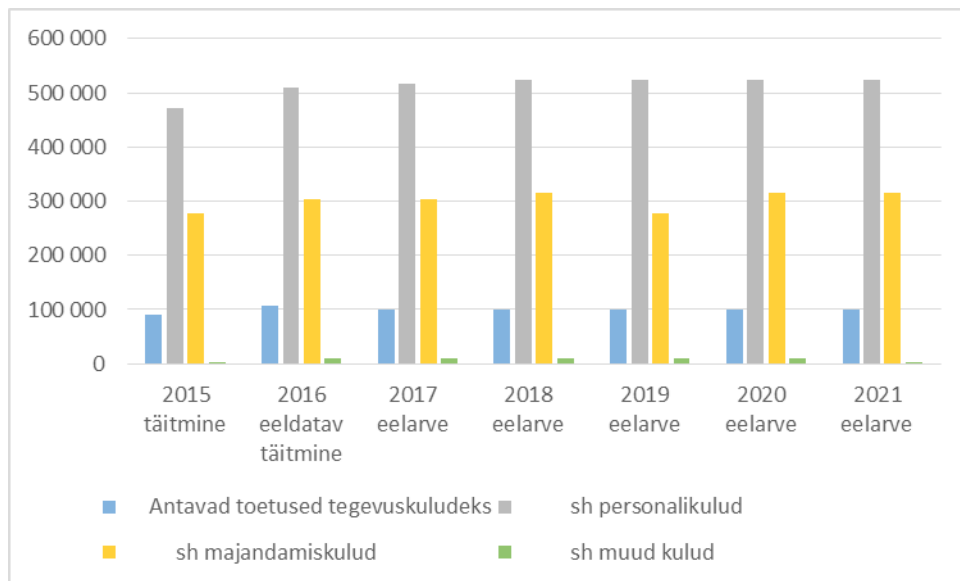
Põhitegevuse kulud on prognoositud eelarvestrateegia põhitabelis, seejuures on lähtutud järgmisest põhimõtetest:

- antavad toetused jäävad prognoositavatel aastatel samaks järgnevas aastaks planeeritavate summadega võrreldes;
- personalikulud jäävad prognoositavatel aastatel samaks järgnevas aastaks planeeritavate summadega võrreldes;
- majandamiskulud muutuvad prognoositavatel aastatel tarbijahinnaindeksi võrra järgnevas aastaks planeeritavate summadega võrreldes;
- muud kulud muutuvad prognoositavatel aastatel tarbijahinnaindeksi võrra järgnevas aastaks planeeritavate summadega võrreldes.

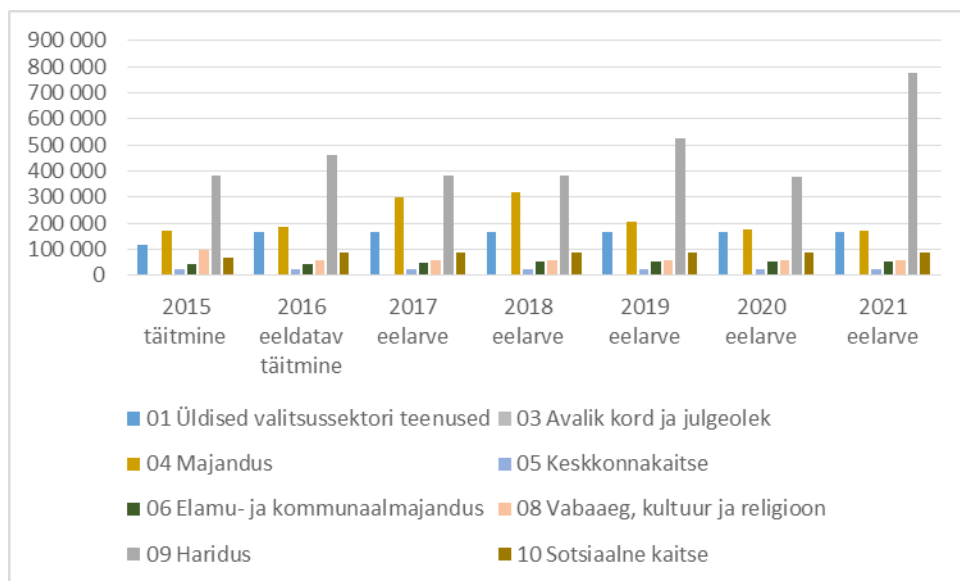
Põhitegevuse kulude liigendus meetmepõhiselt on eelarvestrateegias esitatud tegevusalade kaupa, mille nimetused on vastavuses riigile esitatavas eelarve täitmise aruandes kasutatava kulude tegevusalapõhise liigendusega. Iga tegevusala on täiendavalt jagatud neljaks kululiigiks – antavad toetused, personalikulud, majandamiskulud, muud kulud.

Põhitegevuse kulude struktuuri ja dünaamikat iseloomustavad järgnevad graafikud.

Joonis 3. Põhitegevuse kulude eelarve ja prognoos (eurodes)

Joonis 4. Kulude osatähtsuse dünaamika valdkonniti

Põhitegevuse tulem

Järgnevas tabelis on välja toodud põhitegevuse tulude, kulude ning põhitegevustulemi eelarveline suurus (2015. ja 2016. aasta osas) ning prognoos (2017-2021).

Tabel 1. Põhitegevustulem vastu võetud eelarve ja prognoosi kohaselt (eurodes)

Martna valla eelarvestrateegia

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud kokku	903901	931315	1044424	979763	985261	991092	1002324
Põhitegevuse kulud kokku	840674	931315	930723	950764	912614	950764	941864
Põhitegevustulem	63227	0	113701	28999	72647	40328	60460

Investeeringud

Kavandatavaid investeeringuid ja nende rahastamist kajastab eelarvestrateegia tabel. Selles tabelis on välja toodud kõik põhivara soetused (koos kaasneva käibemaksukuluga).

Investeeringute tabelis on automaatselt välja arvatud ka kõikide investeeringute koond – põhivara hangete kogumaht ning liigiti finantseerimisallikate kogumahud aastate lõikes.

Järgnevalt on selgitatud kavandatavate investeeringute sisu.

Teede katmine mustkattega

Aastal 2012 ja 2013 vahetati osaliselt välja Martna küla välisvalgustid ja elektrikaablid. Rahastamisallikas: majandus- ja kommunikatsiooniministeriumilt teede ja tänavate remondiks. Aastal 2014 renoveeriti Kirna ja Rõude küla välisvalgustus.

Martna vallal käivad ühinemisläbirääkimised Lääne-Nigula, Kullamaa, Noarootsi ja Nõva vallaga. Eesmärgiks on ühinevate omavalitsuste baasil moodustada uus omavalitsus. Sellega seoses saab Martna vald ühinemistoetust summas 300 000 eurot. Ühinevad omavalitsused on kokku leppinud, et iga ühinev vald annab ühinemistoetusest 50 000 eurot uue omavalitsuse ühiskassasse. Seega saame oma territooriumil kasutada ühinemistoetust summas 250 000 eurot. Ühinemistoetusest on plaanis kasutada teedele mustkatete paigaldamisel 164 000 eurot ja oma eelarvest lisada veel 50 025 eurot. Plaanis on mustkatte alla viia ligikaudu 9 500 meetri ulatuses teelõike, mille ääres elab enim aastaringselt elanikke. Töid teostatakse ajavahemikus 2017-2019. a.

Hajaasustuse programm

Aastal 2015-2016 võeti osa riigi poolt algatatud hajaasustuse programmist. Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Aastal 2017 ja hilisematel aastatel on kavandatud sellesse programmi panustada 6 000 eurot, eeldusel, et pool tuleb riigi toetuse arvelt.

Martna Põhikooli soojustamine

Martna Põhikool on ehitatud 1970. aastal 150-le õpilasele. Praegu on koolis 44 õpilast. Järgnevatel aastatel pole õpilaste arvu muutust ette näha. Kitsalt majanduslikus vaates ei ole otstarbeks kooli pidada, kuid arvestades et lähimad koolid Paliveres, Taebblas, Kullamaal, Haapsalus ja Lihulas asuvad umbes 20 km kaugusel, kaob kooli kadumisel piirkonna atraktiivsus noore pere jaoks. On loomulik, et lastega pered soovivad reeglina saata lapsi õppima kodulähedasse kooli.

Energiaaudit kooli kohta tehti 2011. aastal ning sealt on näha soojakulude võimaliku kokkuhoiu lahendused. Aastal 2012 soojustati koolimaja trepikodade seinad 176 m² ulatuses, maksumusega 10 926 eurot, mis kaeti valla omavahendite arvelt. Selle tulemusel kadus seintele tekkiva hallituse põhjus.

Eeldusel, et valda toetab KIK või EAS, on järgnevalt plaanis soojustada koolihoone seinad. Investeeringu tulemuseks on soojusenergia kokkuhoid kuni 17% ehk ligi 4000 eurot aastas. Toetuse saamisel (KIK, EAS) võetakse ette ka koolihoone katuse remont ja soojustamine. Selle tulemuseks on soojusenergia täiendav kokkuhoid ca 6% ehk 1300 eurot aastas. Nende tööde hinnanguliseks maksumuseks kokku on 400 000 eurot. Töid on plaanis teha 2021. a.

Martna Lasteaia renoveerimine

Martna Lasteaed ehitati 1988. aastal. Ehitus koosneb viiest korpusest, millest kahes asuvad rühmaruumid, lisaks köögiblokk, raamatukogu ja päevakeskus. Päevakeskuse osa renoveeriti 2010. aastal (vahetati aknad, põrandad, elektrijuhtmed ja valgustid; soojustati välissein ja paigaldati ventilatsioon). Järgnevalt on vallavalitsuse eesmärgiks samalaadselt renoveerida ka ülejäänud lasteaia hoone. Aastal 2016 renoveeriti hoone katus, soojustati lagi ja paigaldati vihmavee süsteemid. Sellega peaksid vähenema hoone ülalpidamiskulud 6% ulatuses ja tagatakse hoone säilimine. Tööde maksumuseks kujunes 76 142,40 eurot.

Järgnevalt on plaanis 2019. aastal lasteaia hoone seinte soojustamine ja akende vahetus eeldatava maksumusega 150 000 eurot. Sellest ühinemistoetuse arvelt 86 000 eurot. Antud investeering tehakse eeldusel, et vald saab toetust KIK'ilt või EAS'ilt, omaosalusega 10-20%.

Oluline on mainida, et riiklike toetuste saamise tõenäosus ülalkirjeldatud investeeringute kaasrahastamiseks on tänase hinnangu järgi 50+ protsenti. Ebaselged on näiteks KIK'i hoiakud siin välja toodud projektide rahastamise suhtes.

Kui toetust ei saada, hoiab vald hooned ja rajatised korras omavahendite abil - nii hästi kui võimalik.

Vallamaja renoveerimine

Martna vallamaja on ehitatud 1987. aastal. Hoone on kahe korruseline, kasutusel on ka keldriruumid. Hoones töötab peale vallavalitsuse veel perearst ja juuksur.

Aastal 2015 paigaldati hoonesse pelleti katlamaja, mis annab kokkuhoidu maja ülalpidamise arvelt.

Viimati tehti hoones remonti üle 16 aasta tagasi. Hetkel on vaja vahetada aknad ja katus ning korrastada välisfassaad, soojustada III korruse lagi ja seinad. Hinnanguliselt läheb see maksma 300 000 eurot ja neid töid saab teha vaid toetuste abiga.

Martna asula katlamaja ja soojatrassi remont

Martna külas asuv katlamaja annab sooja kolmele korterelamule ja lasteaiale. Soojatrassi pikkus on ligikaudu 500 m, mis on kaetud vana soojustusega ja kus on väga suur soojakadu. Katlamaja seadmestik ja hoone vajavad renoveerimist.

Aastal 2016 valmib soojatrasside ja katlamaja rekonstrueerimise projekt. Katlamaja ja trassid peaksid valmima 2017. aasta jooksul. Praeguste prognooside järgi peaks tööde maksumuseks kujunema 145 000 eurot ja selleks on vaja võtta laenu. Täpne laenu suurus selgub peale ehitusprojekti valmimist ja hinnapakkumiste küsimist. Plaanis on küsida 50% toetust ka KIKist. Toetuse saamise tõenäosus on 50%.

Finantseerimine

Investeeringute rahastamine

Põhivarasse tehtavate investeeringute rahastamist on käsitletud eelmise peatükis.

Investeeringute rahastamiseks kasutatavate omavahendite suurus on arvatud automaatselt – tabelis näidatud põhivara soetuste ja muude finantseerimisallikate vahena.

Töölehe “Investeeringud” koondosast on võlakohustustega finantseeritav investeeringute osa automaatselt üle kantud põhitabeli finantseerimistegevuse blokki. Investeeringute rahastamiseks võetavad laenud, intressikulud ja põhiosa tagasimaksed on arvesse võetud “Kohustused” all.

Näeme ette vajadust võtta laenu 2017.-2018. aastal ligikaudu summas 145 000 eurot. Täpne laenu suurus selgub peale ehitusprojekti valmimist ja hinnapakkumiste küsimist.

Laenukohustused

Eelarvestrateegias “Kohustused” all on kajastatud mitmesugused laenukohustused (kap liisingud, pangalaenud), näidates ära kohustuse tingliku nimetuse, kogusumma, kasutuselevõtu aasta, intressimäära ning aastate lõikes tagasimakstava põhiosa, tasutavad intressid ning kohustuse jäägi. Antud tabelis kohustuste jääkide ridadel olevad valemid eeldavad, et laen võetakse kasutusele ühe või kahe kalendriaasta jooksul. Kohustuste tabelis on kajastatud ka varasematel aastatel võetud laenud või kapitali liisingud, mille teenindamine eelarvestrateegia perioodil veel jätkub. Kohustuste tabelist kohustuste põhiosade ja intresside tasumise summad on linkide abil üle kantud eelarve põhitabelisse.

Eelarvestrateegia baasstsenaarium näeb ette uute laenukohustuste võtmist. Laenukohustuste võtmist (nt projektide omaosaluse katmiseks) võib kaalutakse juhul kui: 1) laen on üheselt seotud mõne eelarvestrateegias ette nähtud investeerimisprojektiga (st ei ole mõeldud jooksvate kulude katteks); 2) laenu teenindamiseks on selle tagasimakseperioodil olemas allikad (planeeritult positiivne tegevustulem).

Netovõlakoormus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini hinnatakse eelkõige järgmise kahe näitaja alusel: põhitegevuse tulem (mis on käsitletud peatükis “Põhitegevuse tulem”) ja netovõlakoormus.

Perioodi netovõlakoormus arvutatakse antud perioodi (aasta) võlakohustuste saldo ja likviidsete varade kogusumma vahena.

Lisaks tuuakse välja netovõlakoormuse määr ja –ülemmäär.

Netovõlakoormuse määr = Netovõlakoormus / Põhitegevuse tulud * 100%.

Netovõlakoormuse ülemmäär - vastavalt seadusele võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Seejuures kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Eelarvestrateegias on netovõlakoormus, netovõlakoormuse määr ja netovõlakoormuse ülemmäär kajastatud real “Finantsdistsipliin”.

Seoses sellega et Martna vald on kohustuste võtmist ette näinud, kujuneb netovõlakoormuse määraks 2016. a 4,4%, 2017. a 0,1%, 2018.-2020. a 0% ja 2021. a 24,9%. Netovõlakoormuse ülemmäär on eelarvestrateegia aastatel 60%.

Likviidsed varad

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse tähenduses peetakse likviidseteks varadeks raha ja pangakontodel olevaid vahendeid, rahaturu- ja intressifondide aktsiaid ja osakuid ning soetatud võlakirju.

Likviidsete varade käsitus (rahavooanalüüs) on eelarvestrateegias ära toodud “Likviidne vara” all.

Tabel 2. Rahavooanalüüs

Martna valla eelarvestrateegia

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	36866	4680	64036	4531	20316	26298	-153416
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	60865	65545	129581	134112	154428	180726	27310
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	36460	106668	130662	117330	103998	90666	277334
Netovõlakoormus (eurodes)	0	41123	1081	0	0	0	250024
Netovõlakoormus (%)	0	4,4	0,1	0	0	0	24,9
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	542341	558789	682206	587858	591157	594655	601394
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60	60	65,3	60	60	60	60
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	542341	517666	681125	587858	591157	594655	351370

Finantsdistsipliin

Tabelisse 3 (vt allpool) on koondatud kohaliku omavalitsuse finantsdistsipliini iseloomustavad finantsnäitajad.

Martna valla eelarvestrateegia

	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	903 901	931 315	1 044 424	979 763	985 261	991 092	1 002 324
Maksutulud	492 522	500 000	506 450	514 030	520 690	527 448	534 309
sh tulumaks	422 468	430 000	436 450	444 030	450 690	457 448	464 309
sh maamaks	70 054	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	135 342	116 191	117 000	117 000	117 000	117 000	117 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	271 982	311 624	417 474	345 233	344 071	343 144	347 515
sh tasandusfond (lg 1)	50 646	46 038	46 000	46 000	46 000	46 000	46 000
sh toetusfond (lg 2)	208 389	241 321	279 458	282 811	287 053	291 359	295 730
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	12 947	24 265	92 016	16 422	11 018	5 785	5 785
Muud tegevustulud	4 055	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Põhitegevuse kulud kokku	840 674	931 315	930 723	950 764	912 614	950 764	941 864
Antavad toetused tegevuskuludeks	90 490	108 228	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Muud tegevuskulud	750 184	823 087	830 723	850 764	812 614	850 764	841 864
sh personalikulud	472 305	509 540	517 183	524 941	524 941	524 941	524 941
sh majandamiskulud	277 328	304 040	304 040	316 323	278 173	316 323	316 323
sh muud kulud	552	9 507	9 500	9 500	9 500	9 500	600
Põhitegevuse tulem	63 227	0	113 701	28 999	72 647	40 328	60 460
Investeeringustegevus kokku	-62 821	-65 528	-73 659	-11 136	-38 999	-698	-400 544
Põhivara müük (+)	0	5 000					
Põhivara soetus (-)	-62 614	-101 428	-145 000	-145 775	-216 500	0	-400 000
<i>sh projektide omaosalus</i>		-69 428	-72 500	-10 125	-38 150	0	-400 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	0	32 000	72 500	135 650	178 350	0	0
Finantskulud (-)	-207	-1 100	-1 159	-1 011	-849	-698	-544
Eelarve tulem	406	-65 528	40 042	17 863	33 648	39 630	-340 084
Finantseerimistegevus	36 460	70 208	23 994	-13 332	-13 332	-13 332	186 668
Kohustuste võtmine (+)	36 460	83 540	37 326				200 000
Kohustuste tasumine (-)	0	-13 332	-13 332	-13 332	-13 332	-13 332	-13 332

Riskid

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt, võivad siiski teatud tõenäosusega ilmnedä sündmused, mis kas parandavad või halvendavad KOV-i finantspositsiooni baasstsenaariumiga võrreldes.

Näiteid riskidest, millel võib olla oluline mõju KOV-i finantsolukorrale:

- rahvastiku vananemisest tulenev maksutulude vähenemine ja surve kuludele;
- prognoositust halvemaks kujunev majanduse olukord;
- ootamatuid kulusid kaasa toovad loodusõnnetused;
- võimetus leida piisavalt soodsaid ressursse investeeringute rahastamiseks.

Esimene riskistsenaarium

Martna valla tulubaasi domineeriv allikas on mitmesugused maksutulud, sh üksikisiku tulumaks. Eelarvestrateegias on tulumaksu laekumise üheks mõjutajaks ametlik prognoos elanikkonna sissetulekute (palga) kasvu osas.

Tulumaksu 10%-line laekumise vähenemine tooks kaasa riski, et teatud perioodil muutub likviidsete varade saldo negatiivseks. See aga tähendaks, et tekib vajadus täiendava rahastamise või kulukärbete järele. Kriitiline (ehk nõ "lubatav") elanikkonna sissetulekute vähenemise määr (võrreldes ametlikult ennustatuga) on 8-9% kandis (*ceteris paribus*), st kuni sellise piirini püsib likviidsete varade saldo veel positiivsenä.

Teine riskistsenaarium

Maksumaksjate arvu mõju valla finantsperspektiivile. Maksumaksjate arvu kõigest 2% vähenemine tooks kaasa negatiivse likviidsete varade saldo ning sellest johtuvalt vajaduse täiendavaks finantseerimiseks või kulukärbeteks. Maksumaksjate arvu muutuse mõju valla finantsperspektiivile on väga suur. Maksumaksjate arvu marginaalne vähenemine tooks kaasa suure pinge likviidsuse osas.